

4.11.2024

Hyvinvointialueiden ohjausosasto
Merja Salmi

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueneuvottelukunnasta

Tausta ja toimivalta

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021), jäljempänä *hyvinvointialuelaki*, 13 §:ää muutettiin 1.8.2024 voimaan tulleella lailla (468/2024). Aiemman pykälässä säädettiin hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta, joka lainmuutoksen johdosta korvautui hyvinvointialueneuvottelukunnalla. Samalla uuden hyvinvointialueneuvottelukunnan tehtäviä laajennettiin.

Uuden hyvinvointialuelain 13 §:n mukaan valtiovarainministeriön yhteydessä toimivan hyvinvointialueneuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä. Neuvottelukunnan tehtävät ovat seuraavat:

- 1) ennakoida, seurata ja arvioida hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä;
- 2) käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden toiminnan, talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia;
- 3) edistää hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista ja tehdä niitä koskevia ehdotuksia sekä käsitellä 12 a §:n 4 momentissa tarkoitettujen ministeriöiden aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi;
- 4) käsitellä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita;
- 5) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä sekä käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä.

Hyvinvointialuelain 13 §:n 3 momentin mukaan neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto.

Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja valtiovarainministeriön sekä muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Hyvinvointialuelain 13 §:n 4 momenttiin sisältyy asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista sekä tehtävistä.

Hyvinvointitalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta säädetään voimassa olevassa hyvinvointitalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (480/2022). Tämä asetus on tarkoitus kumota ja sen sijaan antaa uusi asetus hyvinvointialueneuvottelukunnasta.

Vuoden 2024 elokuun alussa voimaan tulleella lailla 468/2024 kumottiin erilliset sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukuntaa ja pelastustoimen neuvottelukuntaa koskevat säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetusta laista (612/2021) ja pelastustoimen järjestämisestä annetusta laista (613/2021). Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukuntaa ja pelastustoimen neuvottelukuntaa koskevien säännösten kumoutuessa kumoutuvat myös valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta (484/2022) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimen neuvottelukunnasta (483/2022). Siirtymäsäännösten mukaan hyvinvointitalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan, sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan ja pelastustoimen neuvottelukunnan meneillään olevat toimikaudet jatkuvat, kunnes valtioneuvosto on asettanut uuden hyvinvointialueneuvottelukunnan. Neuvottelukuntien toimikaudet siis päättyvät uuden hyvinvointialueneuvottelukunnan tultua asetetuksi.

Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin hyvinvointialueneuvottelukunnan kokoonpanosta. Pykälän 1 momentin mukaan neuvottelukunnassa olisi puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa sekä 30 muuta jäsentä. Puheenjohtajaa ja kahta varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta kullakin jäsenellä olisi henkilökohtainen varajäsen. Hyvinvointialuelain 13 §:n 3 momentin mukaisesti valtioneuvosto määräisi puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä neuvottelukunnan muut jäsenet ja varajäsenet.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin neuvottelukunnan kokoonpanoa. Momentin mukaan puheenjohtaja edustaisi valtiovarainministeriötä. Varapuheenjohtajat edustaisivat puolestaan sosiaali- ja terveysministeriötä sekä sisäministeriötä. Tarkoituksena on, että neuvottelukunnan puheenjohtajisto muodostuisi valtion strategisen ohjauksen toimeenpanon vahvistamiseksi sekä neuvottelukunnan lakisäätteisten tehtävien hoitamisen sujuvuuden turvaamiseksi kolmen ministeriön kansliapäälliköistä. Myös ministerit voisivat erikseen kutsuttuina osallistua neuvottelukunnan kokouksiin silloin, kun se olisi käsiteltävien asioiden vuoksi tarkoituksenmukaista.

Neuvottelukunnan muista jäsenistä kaksi edustaisi valtiovarainministeriötä, kaksi sosiaali- ja terveysministeriötä, yksi sisäministeriötä, yksi työ- ja elinkeinoministeriötä ja yksi opetus- ja kulttuuriministeriötä. Näillä ministeriöillä on tehtäviä, jotka liittyvät hyvinvointialueiden tehtäviin ja niiden ohjaukseen.

Ministeriöiden edustajien lisäksi neuvottelukunnassa olisi yksi jäsen kullakin hyvinvointialueelta, Helsingin kaupungilta ja HUS-yhtymästä. Näiden jäsenten ja heidän varajäsenten nimeäminen kuuluisi sille taholle, jota jäsen varajäsenineen edustaa. Neuvottelukunnassa käsiteltävien asioiden käsittelyn kannalta ja alueiden lakisäätteisten järjestämistehtävien toimeenpano ja taloussuunnittelu huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista, että neuvottelukunnassa olisi viranhaltijaedustusta.

2 §. Toimikausi. Valtioneuvosto määräisi neuvottelukunnan toimikauden. Neuvottelukunta on tarkoitus asettaa aina neljäksi vuodeksi kerrallaan aluevaalikausittain. Siten neuvottelukunta asetettaisiin pääsääntöisesti aluevaalien jälkeen.

3 §. Toiminnan järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnan järjestämisestä neuvottelukunnassa. Pykälän 1 momentin mukaan neuvottelukunta kokoontuisi puheenjohtajan tai tämän estyneenä ollessa varapuheenjohtajan kutsusta. Neuvottelukunta tulisi lisäksi kutsua koolle tilanteessa, jossa vähintään puolet neuvottelukunnan muista jäsenistä olisi sitä pyytänyt tietyn asian käsittelyä varten. Säännös mahdollistaisi

sen, että neuvottelukunnan jäsenillä olisi mahdollisuus saada neuvottelukunta koolle tietyn asian käsittelyä varten, vaikka puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ei olisi esittänyt kokouskutsua.

Pykälän 2 momentin mukaan neuvottelukunnalla olisi pääsihteeri. Pääsihteeri olisi valtiovarainministeriön määräämä valtiovarainministeriön virkamies. Lisäksi neuvottelukunnalla voisi tarvittaessa olla myös muita sihteereitä. Valtiovarainministeriö nimeäisi sihteerit sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön ja alueiden ehdotusten perusteella. Pääsihteeri ja mahdolliset muut sihteerit eivät olisi neuvottelukunnan jäseniä.

Pykälän 3 momentin mukaan neuvottelukunta voisi kutsua pysyviä tai tilapäisiä asiantuntijoita sekä tarpeen mukaan kuulla myös muita asiantuntijoita. Näin ollen neuvottelukunnalla olisi mahdollista hankkia käyttöönsä asiantuntemusta, jota sillä ei muutoin olisi. Mahdolliset asiantuntijat eivät olisi neuvottelukunnan jäseniä.

4 §. Jaostot. Neuvottelukunta voisi asettaa asioiden valmistelua varten jaostoja. Jaostot voisivat hoitaa asioiden tarkempaa valmistelua ja ne voisivat kokoontua varsinaista neuvottelukuntaa useammin. Neuvottelukunta voisi säännöksen perusteella itse asettaa ja nimetä jaostoja tarpeelliseksi katsomallaan tavalla. Jaostoja voitaisiin asettaa käsittelemään esimerkiksi digitalisaation ja tiedonhallinnan kysymyksiä.

Neuvottelukunta päättäisi jaostojen kokoonpanosta siinä tarvittavan asiantuntemuksen pohjalta. Jaoston jäseniksi voitaisiin kutsua myös henkilöitä, jotka eivät olisi neuvottelukunnan jäseniä. Näillä jaoston jäsenillä olisi kokouksessa sama asema kuin muilla jaoston jäsenillä.

Neuvottelukunta päättäisi jaoston toimikaudesta, joka voisi olla kestoltaan enintään neuvottelukunnan toimikausi.

5 §. Päätösvaltaisuus. Pykälässä säädettäisiin neuvottelukunnan päätösvaltaisuudesta. Neuvottelukunta olisi päätösvaltainen, jos puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet ministeriöitä edustavista ja puolet hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän nimeämistä jäsenistä olisi läsnä.

6 §. Jäsenen eroaminen kesken toimikauden. Pykälässä säädettäisiin menettelystä tilanteissa, joissa neuvottelukunnan jäsen tai varajäsen eroaisi kesken toimikauden. Jos neuvottelukunnan jäsen tai varajäsen eroaisi tai hänet katsottaisiin eronneeksi kesken toimikauden, valtiovarainministeriö määräisi hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen tai varajäsenen sen tahon esityksestä, jota eroava tai eronneeksi katsottu jäsen edusti.

Vaikutukset

Asetusehdotuksella ei ole itsenäisiä taloudellisia tai muita vaikutuksia.

Valmistelu

Valtiovarainministeriö on 28.8.2024 asettanut hyvinvointialueneuvottelukunnan toiminnan käynnistämisen ja suunnittelun valmisteluryhmän, jonka toimikausi on 2.9.–31.12.2024. Valmisteluryhmän tehtävänä on muun muassa valmistella ehdotukset neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista ja tehtävistä. Asettamispäätöksen mukaan valmisteluryhmän tulee tehdä esityksensä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista ja tehtävistä valtiovarainministeriön valtioneuvoston asetusta koskevan päätösesityksen asetuseräluonnoksen ja asetuserämuistion muotoon. Valmisteluryhmässä on jäsenet sisäministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä valtiovarainministeriöstä.

Asetusehdotus on valmisteltu virkатыönä valtiovarainministeriössä ja perustuu hyvinvointialueneuvottelukunnan toiminnan käynnistämisen ja suunnittelun valmisteluryhmän työhön ja ehdotuksiin.

Asetusehdotuksesta järjestettiin kuulemistilaisuus 22.11.2024. Asetusehdotus perustelumuistioineen oli toimitettu kuulemistilaisuuteen osallistuville 8.11.2024. Lisäksi asetusehdotuksesta järjestettiin kirjallinen lausuntokierros ajalla 8.11.2024 – 13.12.2024.

Lausuntoa pyydettiin....

Asetusehdotuksesta annettiin x lausuntoa. Lausunnon antoivat.... Lausunnoissa todettiin....

Asetusehdotusta on käsitelty.....

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan päivänä kuuta 2024. Asetuksella kumottaisiin hyvinvointialuelouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta annettu valtioneuvoston asetus (480/2022).